

ไม่รู้ธิบาย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๑๓๐๓. เนาะ

ถาม : ๑๓๐๓. เรื่อง “อยากฟังความคิดเห็นจากหลวงพ่อกับ”

วันนี้ผมดูรายการทีวีรายการหนึ่ง เขาหลงใหลประพฤติกฎปฏิบัติแบบเซน เขาบอกว่าความคิดไม่ใช่ความจริง เขาเลยไม่พูด แต่แสดงอาการออกต่างๆ

๑. อาการต่างๆ นี้ถือเป็นสมมุติเหมือนคำพูดหรือเปล่า เพราะมันก็เป็นรูปแบบที่เราพยายามสร้างขึ้นมานี้คือแบบเซน

๒. ผมอยากทราบว่ามีความคิดอะไรที่เป็นความจริงใหม่ครับ

๓. มีอีกประโยคหนึ่งครับ อยากให้หลวงพ่อกเทศน์ให้ฟังคือ “หนึ่งคือทั้งหมดทั้งหมดคือหนึ่ง” มันเป็นความจริงใหม่ครับ

ตอบ : นี่พูดถึงว่าแนวทางปฏิบัติ เห็นใหม่ เวลาแนวทางปฏิบัติ เมื่อก่อนถ้าคนไม่กล้าประพฤติกฎปฏิบัติ เพราะคนปฏิบัติแล้วกลัวจะบ้า สมัยโบราณเราปู่ ย่า ตา ยายจะบอกว่าห้ามนั่งสมาธินะ ห้ามปฏิบัติธรรมนะ ถ้าปฏิบัติธรรมต้องมีครูบาอาจารย์ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์จะเป็นบ้า แต่ถ้าเราจะไปบ้าเพราะความวิตกวิจารณ์ของสังคมเขาคิดกันแบบนี้

ฉะนั้น เราเป็นปุถุชนนะ เราเป็นฆราวาส เราเป็นมนุษย์ เราเห็นการประพฤติกฎปฏิบัติธรรม หรือเห็นคนที่มีฌานโลกีย์ มีคุณวิเศษ เราก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม เราเห็นมีเกจิอาจารย์ คู่มือที่เขาวิชาอาคม คำว่าวิชาอาคมนั้นมันเป็นฌานโลกีย์ ฉะนั้น พอวิชาอาคม เขาไปเรียนวิชาอาคมใตมาบั้งแล้วเขาใช้วิชาอาคมนั้นเพื่อเป็นวิชาชีพของเขา เพื่อ

แสวงหาผลประโยชน์ของเขา เขาได้ทำลายนะ อย่างเช่นทำคุณไสย ทำให้ครอบครัวเขามีปัญหา สิ่งนี้เป็นเวรเป็นกรรม ที่นี้ของมันก็กลับเข้าตัวเขา

พอของเข้าตัวเขาเราก็เห็นว่า เออ เห็นไหม คนปฏิบัติธรรมแล้วเป็นบ้า คนปฏิบัติธรรมแล้วมันไม่ถูกต้อง เราก็คิดกันแบบนั้นไง อันนั้นเราคิดว่าอันนั้นเป็นการปฏิบัติธรรม แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงเขาปฏิบัติเขาเป็นฉานโลกีย์ เขาทำคุณไสยกัน แต่ถ้าปฏิบัติธรรมเราก็ไม่มีใครสั่งสอนทำปฏิบัติธรรมให้ถึงที่สุดได้ พอถึงที่สุดได้ ทางผู้ใหญ่สมัยโบราณถึงบอกว่ายานั่งสมาธินะ อย่าปฏิบัตินะ ปฏิบัติแล้วเดี๋ยวจะบ้า

ที่นี้เวลาครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติ ท่านปฏิบัติด้วยข้อเท็จจริงในใจของท่าน เวลาท่านปฏิบัติท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ของท่าน แล้วท่านวาง วางไว้ เห็นไหม คุณติเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ ขนสัตว์ก็วางธรรมและวินัยนี้ไว้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่านแล้วท่านทำอย่างไร? ท่านทำความสงบของใจของท่านก่อน ถ้าใจมันสงบแล้วออกฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าคนจิตที่มันสงบขึ้นมาแล้วมันมีสติ

คนมีสติ คนมีมหาสติ ความผิดพลาดหรือความบกพร่องของเรา เราจะรู้ได้ แต่ถ้าคนขาดสติ เห็นไหม พอทุกอย่างเป็นเรา เราทำอะไรเราว่าเป็นเราเลย เราจับทุกอย่างว่านี่เราทำอย่างนั้น เรามีความเห็นอย่างนั้น เรารู้ของเราอย่างนั้นมันเชื่อมั่นตัวเอง พอเชื่อมั่นตัวเองมันเป็นมิจฉาทิฐิมันก็ไหลไปตามกิเลส เวลาไหลตามกิเลส นี่มันไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ นี่ว่าห้ามปฏิบัตินะ ปฏิบัติแล้วเดี๋ยวจะบ้า เราก็เลยลังเลกันไปหมดเลย

นี่ในใจเรามันมีวิชาอยู่แล้ว พอเวลาจะปฏิบัติก็ละล้าละลังอีกนะ นี่จะทำอะไรก็ทำด้วยความไม่มั่นคง แล้วพอทำด้วยความไม่มั่นคงกิเลสมันก็หลอกอยู่แล้ว กิเลสนะ กิเลสมันเป็นพญามารอยู่ในใจ มันอาศัยใจเราเป็นที่พึ่งอาศัย มันก็หลอกเราอยู่แล้ว แล้วเราก็ตะแวงอีก นี่ปฏิบัติแล้วจะเป็นนะ แล้วบอกต้องมีครูบาอาจารย์นะ แล้วถ้าไปเจอครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นยิ่งยุ่งใหญ่เลย

ถ้าครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็น เพราะครูบาอาจารย์นั้นมันก็บ้ากิเลสอยู่แล้วแหละ เพราะในใจของครูบาอาจารย์ ในใจของใครก็แล้วแต่ที่ยังไม่สิ้นกิเลส มันมีกิเลสอยู่แล้วแหละ กิเลสมันพาบ้า เพราะกิเลสมันพาเป็นสมุทัย มันพาออกไปความเห็นนั้น ถ้าเราไป

เจออาจารย์อย่างนั้นนะมันก็ดึงให้เราออกนอกกลุ่มนอทาง แต่ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ที่ดี แล้วถ้าครูบาอาจารย์ที่ดี พวกเราจะมองแปลกๆ เลย ถ้าครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นธรรมนะ ท่านจะบอกว่าทำอย่างนั้นจะได้ อย่างนั้น โอ๊ย ชื่นชมกันใหญ่เลย แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีนะ ทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจ

เราไปคุณักกีฬาสิ ไปดูโค้ชๆ ไปดูครูบาอาจารย์ที่ดีๆ นะ เขาจะบอกให้นักกีฬา ต้องมีความฟิต ต้องมีความฝึกหัด เบสิกต้องดีก่อน ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะบอกว่าทำ ความสงบของใจ เริ่มต้นขึ้นมาเราก็ต้องมาเบสิกกันก่อน ทำให้ทุกคนมั่นคง ให้ทุกคน แข็งแรงก่อน เราเห็นครูบาอาจารย์ที่ดีนะ เอ๊ะ ทำไมท่านไม่สอนให้นิพพานเลยนะ ทำไมท่านไม่สอนให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ไปเลยนะ ทำไมท่านไม่สอนให้ปฏิบัติไปเลย ทำไมต้องมาทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจ

ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะทำความสงบของใจ ให้ใจมันมั่นคงขึ้นมา พอมั่นคงขึ้นมา นะ คุณักกีฬาแต่ละชนิดเขาจะดูความสามารถว่าควรเล่นตำแหน่งไหน ควรเล่น อะไร นี่ถ้าเขามีความสามารถมากน้อยแค่ไหน จิตก็เหมือนกัน ถ้าครูบาอาจารย์ท่านเป็น จริ่งนะ จิตสงบแล้วมันจะวิวัฒนาการแล้ว จิตสงบแล้ว บางคนกว่าจะสงบเข้ามาเห็นนิมิต บางคนสงบเฉยๆ แล้วก็จะน้อยใจ นี่หนูมีแต่สงบๆ ไม่เคยเห็นอะไรเลย โอ้วพวกนั้นสงบ แล้วจะเห็นนู่น เห็นนี่ มันก็คนละแบบไป ความสามารถของจิตมันไม่เหมือนกัน เหมือน นักกีฬา ตำแหน่งการเล่นในทีมมันมีตั้งหลายตำแหน่ง แล้วคนที่ชำนาญตำแหน่งไหนก็ ควรเล่นตำแหน่งนั้น ถ้าเล่นตำแหน่งนั้นเป็นทีมขึ้นมามันก็ได้เหรียญทองเหมือนกัน ทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงนะ ทำความ สงบของใจเข้ามาก่อน อย่าเพิ่งด่วนใจร้อน อย่าเพิ่งว่า แหม จะได้เหรียญทองๆ นักกีฬา เราสะสมประสบการณ์ของเรา เราทำของเราให้มั่นคงขึ้นมา ประเดี๋ยวพอเรามีความ ชำนาญแล้วนะ เรามั่นคงแล้ว พอเข้าไปเจอเหตุการณ์เราจะแก้เกมนั้น เราจะต่อสู้กับ กีเลสของเราเอง เราจะเท่าทันกีเลสของเราเอง มันจะเป็นประโยชน์กับเราตอนนั้น แต่ ตอนนี้นั้นมีพรสวรรค์ มันฟลุคได้หนหนึ่ง โอ้อโฮ จะเอาเหรียญทอง จะเอาเหรียญทอง เดียวก็จบไป

นี่เราจะบอกว่าถ้าครูบาอาจารย์ที่ดี ท่านจะวางพื้นฐานให้ผู้ที่ปฏิบัตินั้นมั่นคง แข็งแรง แล้วปฏิบัติไปข้างหน้าแล้วมันจะก้าวเดินไปโดยมั่นคงแข็งแรง ถ้าครูบาอาจารย์ที่ไม่ดี หรือครูบาอาจารย์ที่ว่าท่านยังไม่เป็นนะ ครูบาอาจารย์ท่านก็คาดเดาเอา ไอ้เราก็ ฟลุคไป ครูบาอาจารย์ก็คาดเดา ไอ้เราก็ฟลุคมาได้ ปฏิบัติไปแล้ว แหม จะไปเลยนะ ไป โลดเลย แล้วก็ไปล้มนอนอยู่ข้างหน้า ปฏิบัติแล้วก็ไม่เห็นได้อะไรเลย ปฏิบัติมาขนาดนี้ แล้วก็ยังมีแต่ความทุกข์ยาก นี่พูดถึงว่าความเห็นของสังคมไป ฉะนั้น พอพื้นฐาน นี่สังคม ของกรรมฐาน สังคมของกรรมฐานมันจะมีพื้นฐานทำให้มันคง แล้วปฏิบัติไปแล้ว

ฉะนั้น ในการปฏิบัติเนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะปรารณามารื้อสัตว์ขนสัตว์ ปรารณามารื้อสัตว์ขนสัตว์ แต่จะเอาใครไปได้บ้างล่ะ? เห็นไหม พอ ตรีศูธรรมขึ้นมาทอดธุระเลย จะสอนใครได้อย่างไร เพราะมันละเอียดลึกซึ้งนัก สุดท้าย แล้วนะท่านก็กำหนด กำหนดว่าผู้ที่พอจะรู้ได้มี จะสอนใครก่อน นี่จะรื้อสัตว์ขนสัตว์ ถ้า รื้อสัตว์ขนสัตว์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรีศูขึ้นมาแล้ว นี่มันยังมีความ ลึกกลับมหัศจรรย์ขนาดนั้น แล้วจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ท่านปรารณาจะมาช่วยเหลือใครบ้าง ล่ะ?

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราเหมือนกัน นี่เวลาท่านปฏิบัติของท่านมา ท่าน ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม ท่านวางข้อวัตรไว้ให้เราขยันหมั่นเพียร ฉะนั้น ขยันหมั่นเพียรเราก็ต้องทำของเราไป แล้วปฏิบัติขึ้นมา คูสิใครบ้างที่มันจะรู้ได้ รู้ได้ หมายความว่าพอจะมีอำนาจวาสนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ เป็นพระอรหันต์ว่าอย่างนั้นเถอะ

ฉะนั้น เวลาอย่างนั้นบีบท่านเอาตามความเป็นจริงใช่ไหม ก็เหมือนเรา นักกีฬา ของเราเราต้องเล่นได้จริง นักกีฬาสมัครเล่นก่อน สมัครเล่น พอถ้าเป็นนักกีฬาอาชีพเขา ต้องฝึกของเขา กำหนดเวลาแล้ว นักกีฬาอาชีพนะ อย่างน้อยต้อง ๘ ชั่วโมง วันต่อวัน ซ้อมทั้งวัน ๘ ชั่วโมงทั้งนั้นแหละ นักกีฬาอาชีพ อาชีพเขาคือซ้อมกีฬา ซ้อมอยู่อย่างนั้น แหละ นี่นักกีฬาอาชีพ ถ้าอาชีพต้องอย่างนั้น นี่เราปฏิบัติครูบาอาจารย์ท่านก็วางไว้ อย่าง นั้น นี่พูดถึงแนวทางในการปฏิบัติในกรรมฐานนะ

นี่ย้อนกลับมาที่ว่า

ถาม : ผมดูรายการทีวีรายการหนึ่งเขาลองไปประพาศปฏิบัติแบบเซน

ตอบ : คำว่าแบบเซนไง แบบเซนเขาว่าทางลัด แบบเซนเป็นทางลัด ไอ้กิเลสของเรามันอยากลัดอยู่แล้วละ ไอ้กิเลสของเรามันอยากจะทำบิณฑบาตเอามรรคผลเอาง่ายๆ อยู่แล้วแหละ ใครปฏิบัติขึ้นมาแล้วก็คิดว่าปฏิบัติแล้วได้ง่าย ปฏิบัติแล้วจะประสบความสำเร็จ ทุกคนคิดอย่างนั้นหมดแหละ ฉะนั้น พอคิดอย่างนั้นหมด เวลามาปฏิบัติกรรมฐาน ปฏิบัติแบบพระป่า เห็นไหม อย่างที่ว่าครูบาอาจารย์ท่านจะวางรากฐานให้วางรากฐานให้เสร็จแล้วเราก็ต้องประพฤติปฏิบัติของเราไป

ถ้าคนที่อำนาจวาสนาพอประมาณก็ปฏิบัติไว้เพื่อเป็นอำนาจวาสนาต่อเนื่องไป คือสร้างสมบุญไปนั่นแหละ แต่ถ้าคนปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามันเป็นจริงครูบาอาจารย์ก็จะคอยชี้แนะให้ความเป็นจริง อย่างที่ว่ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วมันจะเป็นบ้า แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันก็ล้มลุกคลุกคลาน มันก็ต้องฝึกฝน มันก็เหมือนนักกีฬาอาชีพคนที่ประสบความสำเร็จ คุณในสังคมใดก็แล้วแต่จะมีนักกีฬาอาชีพประสบความสำเร็จเท่าไร ในเอเชียเราก็มี ที่ว่าไปเป็นนักกีฬาอาชีพขนาดที่มีชื่อเสียงทางโลกมันมีกี่คนล่ะ? เอเชียทั้งเอเชียเลยมีกี่คน

นี่ก็เหมือนกัน ในการปฏิบัติจะถึงขั้นสุดแห่งทุกข์มันจะมีกี่คน ที่นี้มีกี่คน ปฏิบัติไปแล้ว ขณะที่ใครปฏิบัติได้จริงก็ตามความจริงอันนั้น ฉะนั้น กิเลสมันมีในใจอยู่แล้วใช่ไหม? มันก็อยากจะได้ผลง่ายๆ ใจ เราก็ไปอ้างกัน นี่อ้างเซนๆ อ้างเซนนะ เซนนี่ประชากรของเซน เมืองจีนพันกว่าล้าน ในญี่ปุ่น ในเกาหลี ประชากรของเขาชาวพุทธเป็นพันๆ ล้านนะ ของเรานี้ ๖๐ ล้าน ๖๐ ล้านปฏิบัติแบบกรรมฐาน ในเมืองไทยเราหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นยังมีลูกศิษย์ลูกหาเป็นพระอรหันต์หลาย ๑๐ องค์ ๖๐ กว่าล้านเราहारออกมาว่าพระอรหันต์ในเมืองไทยมีเท่าไร นี่ปฏิบัติแบบพระป่า

นี่ปฏิบัติแบบเซน ในเมืองจีน ในเมืองจีน ๑,๓๐๐ ล้าน ในญี่ปุ่น ๒๐๐ กว่าล้าน ถึงไหม? ในญี่ปุ่น ในเกาหลี พวกนี้เซนหมดเลย แล้วจริงๆ มีเท่าไรล่ะ? จริงๆ มีเท่าไร จะบอกว่าไม่มีเลยเราก็เชื่ออยู่นะ เราเชื่ออยู่ว่ามี เราเชื่ออยู่เพราะอย่างว่านี่เราเชื่อ อย่างสังฆราช อย่างเซนเราเชื่อมา เชื่อนี้เขาทำความจริงของเขา ถ้าความจริงของเขา ถ้าความเป็นจริงของเขา เขาจริง เขาปฏิบัติจริงนะ

เราบอกทางลัดแล้วปฏิบัติได้ง่าย ปฏิบัติไปศึกษาประวัติของผู้ที่ปฏิบัติจริง อย่างเว่ยหล่าง ฮวงโป สังฆราชตั้งแต่องค์ที่ ๑ ถึง ๖ ของเขา สังฆราชเขาส่งต่อกัน เหมือนกับ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านคุณธรรมะกัน แล้วหลวงปู่มั่นท่านคุณธรรมะกับหลวงปู่แหวน คุณธรรมะกับหลวงปู่ขาว เห็นไหม เวลาหลวงปู่เจี๊ยะเล่าให้ฟัง หลวงปู่มั่นพูดกับพระ บอกว่าถ้าผมตายไปแล้วนะให้ฟังหลวงปู่ขาวนะ เพราะเราได้คุณธรรมะกับหลวงปู่ขาวแล้ว

นี้ได้คุณธรรมะแล้ว ได้คุณธรรมะคือว่าได้ตรวจสอบแล้ว สังฆราชองค์ที่ ๑ ถึงองค์ที่ ๖ เขาต้องส่งต่อกันมา เขาต้องตรวจสอบกันก่อน ตรวจสอบถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วเขาถึงมอบจิ๋ว มอบบริวารให้ เพราะว่าให้เป็นสังฆราช ถ้าสังฆราชของสมัยโบราณเป็นอย่างนั้น แต่มาถึงเว่ยหล่างเขาเห็นว่าทุกคนแย่งชิงกันแต่ตำแหน่ง ท่านก็เลยแบบไม่มอบให้ใคร ก็จบที่นั่น

ฉะนั้น เว่ยหล่างเขาเป็น นี่เราจะบอกว่าคนที่เขาเป็นจริงเขาปฏิบัติของเขาทั้งชีวิต ไอ้ที่ว่าลึกลับๆ เช่นปฏิบัติต่างๆ จริงๆ แล้วมันง่ายหรือเปล่า? เขาทำจริงๆ เขาทำยิ่งกว่าเรามาก แต่มันเป็นโหวต เป็นคำสอนไง อย่างพวกเรานิพพาน พระนิพพานไว้สูงส่งแล้วกราบไหว้ พวกเราไม่กล้าถึงพระนิพพานเพราะมันสูงส่ง มันไกลเกินไป แต่ในมหายานเขาบอกว่านิพพาน พุทธโธอยู่ในสรรพสิ่ง พุทธะอยู่ในทุกสิ่ง เขามีของเขาตลอดใจ

คือว่าเขาเป็นคำพูดว่าเรามีโอกาส เราทำได้อย่างนั้นเถอะ ไม่ใช่ว่ามันสูงส่งจนเราทำไม่ได้ แต่ถ้าเวลาปฏิบัติจริงๆ เขาปฏิบัติเต็มที่ แต่ตอนนี้ตอนที่เราไปศึกษากันนี่มันศึกษาแบบตำรา แบบทฤษฎี แบบปริยัติ ศึกษาคือศึกษาความเป็นอยู่ของเขา แล้วก็พยายามทำตัวเองทำให้เราเหมือนกับเขา แล้วมันจะได้ไหม? มันก็เป็นสัญญาสิ มันก็เป็นสมุทัยทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น

ถาม : เวลาเขาปฏิบัติเขาถึงว่าเขาปฏิบัติแบบเซน ความคิดไม่ใช่ความจริง เขาเลยไม่พูด แต่แสดงออกทางอาการ

ตอบ : ความคิดไม่ใช่ความจริง มันมีที่ไหนล่ะ? ความจริงนะมันจริงในสมมุติ กับจริงในบัญญัติ กับจริงในวิมุติ ความจริงโดยสมมุติ อย่างชีวิตเรานี้เป็นจริงไหม? ในปรมาตม์ เห็นไหม ชีวิตของเรา ชีวิตนี้มันเป็นสมมุติ มันไม่จริง แล้วไม่จริงจริงๆ หรือ? ไม่จริงอย่างร้องไห้สิ ไม่จริงอย่างทุกข์สิ มันจริง จริงตามสมมุติ จริงตามอายุขัยไง

ที่นี้อายุขัยมันมีการเกิดและการตาย เวลาการเกิด การตายนี้เวียนตายในวัฏฏะ แต่เวลาถ้าเราปฏิบัติธรรมถึงที่สุดแห่งทุกข์มันเป็นวิมุตติ วิมุตติคือมันไม่มีการเกิดและการตาย มันคงที่ของมันใจ คงที่แบบนิพพาน ไม่ใช่คงที่แบบอัตตา ถ้าอย่างนั้นมันถึงจะพ้นจากการเกิดและการตาย นั่นเขาว่าสิ่งที่มันเป็นวิมุตตินั้นเป็นความจริง แต่ชีวิตจริงเรานี่เป็นจริงไหม? ชีวิตเรา นี่ชีวิตเราเป็นเรื่องจริงๆ นะ แต่ไม่จริงตามปรมาตม์ ปรมาตม์หมายถึงว่า มันเวียนตายเวียนเกิด คือมันเป็นอนิจจัง มันมีการเกิดและการตาย

ถ้าจริงมันต้องไม่ตายสิ จริงก็อยู่กับเรา เวลาเขาพูดธรรมะ พูดถึงนิพพานไป จริงต้องไม่ตายสิ จริงต้องไม่แก่สิ จริงต้องไม่เฒ่าสิ ที่นี้มันต้องแก่ ต้องชราภาพ อย่างนี้มันคือไม่จริง แต่ถ้าไม่จริง จริงในตามสมมุติใจ ฉะนั้น เขาบอกว่าความคิดไม่ใช่ความจริง มันก็จริงระดับหนึ่ง จริงในระดับสมมุติ ถ้าจริงในระดับสมมุติ เพราะระดับสมมุติ เห็นไหม นี่วิธีการ ธรรมและวินัยเป็นสมมุติ เป็นสมมุติบัญญัติ

นี่ธรรมและวินัยเป็นสมมุติบัญญัติ สมมุติบัญญัติ สมมุติบัญญัติ แต่ถ้าพูดถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าอันนั้นมันเป็นปาปมุต คือมันพ้นจากกรรมและวินัย ธรรมวินัยนี้เป็นปาปมุตไปแล้ว ไม่มีอาบัติ นี่ไม่มีอาบัติ ถ้ามีชีวิตอยู่ไม่มีอาบัติ ไม่มีอาบัติเพราะอะไร? เพราะเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ นั่นละจริงอยู่แล้ว จริงในใจนั้น เป็นพระอรหันต์แล้ว จริงแล้ว แต่ยังมีร่างกายอยู่

ฉะนั้น มีร่างกายอยู่ เวลาทำความคิดขึ้นมา เขาบอกว่าอย่างนี้เป็นอาบัติ เป็นอาบัติ พระพุทธเจ้าบอกมันเป็นปาปมุต ไม่มีอาบัติ มันพ้นจากสมมุติไปแล้ว ใจนั้นมันพ้นจากสมมุติไปแล้ว แต่ยังเป็นพระอรหันต์อยู่ ยังมีชีวิตอยู่ เห็นไหม เพราะเป็นพระอรหันต์ยังมีชีวิตอยู่ ยังเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน เพราะยังมีสิ่งที่เหลืออยู่ ส่วนที่เหลืออยู่ นี้เราบอกว่าความคิดไม่ใช่ความจริง เออ อันนี้มันเป็นที่เขาพูด หรือคนเขียนคิดเอาเนาะ ว่าความคิดไม่ใช่ความจริง เขาเลยไม่พูด เลยแสดงอาการ

มันมีใจ มันมีในกรรมฐานเรานี่แหละ มีผู้ที่ปฏิบัติแล้วก็ถือไม่พูด ถือไม่พูดแล้วถือสมมุติไว้เล่มหนึ่ง แล้วปากกาตำหนึ่ง ขอน้ำ ไม่พูดนะ ขอน้ำ ให้อ่านไป แล้วเอาน้ำมาถวาย อ้าว ขอน้ำ อยากเข้าส้วม นี่ไม่พูดไป ไม่พูดแล้วจะสื่ออย่างไร? คนที่เขาไม่พูดนะ

เขาจะถือสมุดไว้เล่มหนึ่ง แล้วก็มีปากกาค้ำหนึ่ง เวลาเจอโยมก็ อ้าว โยมพูด โยมจะไปไหน? โยมก็ตอบมา ตอบเสร็จแล้ว ถ้าจะไปกุฎก็ต้องเดินไปทางซ้าย

หลวงปู่คุณย่าท่านบอกคนถือไม้พูดมันพูดมากกว่าคนพูดอีก ถ้าคนพูดก็พูดไปเลย ไข่ไหม เราอยากพูด อยากสื่อความหมายก็สื่อไปเลย แต่เวลาเราไม่พูดเราบอกเราถือไม้พูดนะถือสัจจะไม่พูด แล้วพอสัจจะไม่พูด แล้วเราคิดเรื่องอะไรล่ะ? จะพูดต้องพูดผ่านตัวอักษร ต้องพูดผ่านตัวอักษร แล้วคิดอยู่ตลอดเวลา นี่มันเป็นความเข้าใจ ความเข้าใจว่า ถ้าเราถือสัจจะไม่พูดแล้วมันจะเป็นคุณงามความดี

ทีนี้คำว่าไม่พูด เวลากรรมฐานเรานะ เวลาครูบาอาจารย์ พระนี้เวลาจะล้างบาตร ขอบคุยกัณ บางวัดเขาจะบังคับเลขนะ ก่อนที่พระจะไปล้างบาตรให้มน้ำไว้คนละคำ ให้มน้ำไว้แล้วให้ไปล้างบาตร คือห้ามคุยกัณใจ ให้มน้ำไว้ มันเป็นอุบาย มันเป็นอุบายที่เราจะฝึกลูกศิษย์เราอย่างไร ตั้งกติกาว่าถ้าใครจะไปล้างจานต้องมน้ำคนละคำ ตอนจะล้างจานให้มน้ำไว้ มันจะได้ไม่คุยกัณใจ ต่อไปนี่ใครจะไปล้างจานต้องมน้ำนะ ต้องเอาน้ำใส่ปากคำหนึ่ง แล้วก็อมไว้ แล้วก็ไปล้างจาน ล้างจานเสร็จออกมาค่อยบ้วนทิ้ง ถ้าล้างจานยังไม่เสร็จห้ามบ้วน ไม่อย่างนั้นล้างจานไปคุยกัณเดี่ยวงานก็ตกแตก มันมีปัญหาไปหมดแหละ

นี่มันเป็นอุบาย ทีนี้อุบายอย่างนี้มันก็เป็นอุบายการฝึกหัด อุบายการฝึกหัดจะว่า มันผิดทั้งหมดก็ไม่ได้ แต่ถ้าอุบายการฝึกหัดอยู่อย่างนั้น จะให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์มันเป็นไปได้อย่างไร? มันก็เป็นไปไม่ได้ แม่ร้องสอน แม่สอนเขาบอกเมื่อก่อนมันเป็นร้องเขา เขาเรียกว่าแม่ร้องสอน เขาจะจับข้างมา ข้างนี้มันจะฝึกหัดเขาจะพาเข้าไปในร้องที่บังคับนั้น ร้องนี้เป็นที่บังคับฝึกหัดข้าง แม่ร้องสอน เขาเข้าร้อง เข้าเหลือนั้นเพื่อบังคับให้ข้างอยู่ในคำสั่ง แม่สอนสอน มันเพี้ยนมาจากแม่ร้องสอนเป็นแม่สอนสอน

สัตว์ เขาจะมาฝึกหัดเพื่อจะสื่อความหมาย ฝึกหัดเพื่อจะใช้มัน สัตว์เขายังมาฝึกใช้งานได้ นี่การฝึกหัดใจ นี่วิธีการ วิธีการแต่ละการปฏิบัติมันก็มีการแตกต่างหลากหลาย ทีนี้มีแตกต่างหลากหลายมันก็คือที่ครูบาอาจารย์ท่านรู้จริงไหม? ถ้ารู้จริงแล้วอธิบายนะ ผู้รู้ อธิบายมันจะเป็นความจริงของมัน แต่ความจริงอันนั้นเราไปศึกษามา อย่างเช่น เช่น พระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเป็นธรรมของพระพุทธเจ้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าเทศนาว่าการไว้ พระอุบาลีกับพระอนนทที่เป็นคนจำไว้ แล้วสังคายนาคจารย์ไว้มา นี่เป็นคำพูดของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเลย แล้วเรามาศึกษา

นี่ธรรมของพระพุทธเจ้ามันเป็นความจริงไหม? ความจริงแน่นอน แต่ความจริงแน่นอน เวลาคนที่ไม่ไปศึกษา เวลาพระบวชไปแล้ว ไปศึกษาแล้วทำไมพระสึกไปเยอะเลยล่ะ? ทำไมพระบวชไปแล้ว ไปศึกษาแล้วทำไมสึกไปล่ะ? ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชัดเจนมากเลย นี่คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ศึกษาแล้วมันไม่ซาบซึ้งเข้าถึงใจ มันแกกเกสไม่ได้ มันเป็นปริยัติต้องปฏิบัติขึ้นมา ถ้าปฏิบัติขึ้นมามันถึงจะบังจัตตัง สันทิฏฐิโก มันเป็นความจริงขึ้นมา

นี่เวลาคำสอน เวลาคำสอนของครูบาอาจารย์มันถูกต้อง ไม่ถูกต้อง เวลาเราไปศึกษาแล้วๆ เราเข้าใจมากน้อยแค่ไหน? ถ้าเราเข้าใจมากน้อยแค่ไหนเราก็มานะ ถ้าอย่างนี้ว่า ความคิดไม่ใช่ความจริง เขาเลยไม่พูด เขาใช้แสดงกิริยาเอา แล้วก็คำถามไป

ถาม : อาการต่างๆ ที่แสดงออกมาเป็นสมมุติไหม?

ตอบ : มันก็เป็นสมมุติ อาการต่างๆ ที่เขาแสดงออกมา เห็นใหม่ ในเซน ในเซนเราก็ศึกษามา พอเราศึกษา เวลาอาจารย์กับลูกศิษย์เขาเจอกันนะ เขาถามว่านิพพานคืออะไร? ลูกศิษย์เขาจะยืนขึ้นนะแล้วเม้มปาก เม้มปากเสร็จแล้วนั่งลง อาจารย์เขาบอกนั่นล่ะใช่ แต่สมมุติเรานะ ถ้าถามเราว่านิพพานคืออะไร? อ้าว อาจารย์นั่งฟังได้เลย จะคุย ๕ วันให้ฟังเลย มันจะอธิบายนิพพานไปเต็มทีเลย เพราะอธิบายออกมาจะ นี่ไงที่หลวงตาบอกว่ามันเสวยอารมณ์ ความคิด

หลวงตาพูดอย่างนี้ละ บอกว่าความคิดมันเหมือนขอนไม้ จิตนี้เวลาพูดถึงธรรมชาติที่เป็นธรรมแล้วมันจะอยู่อิสระของมัน ฉะนั้น เวลาจะคิด เวลาจะพูดมันต้องเสวย ท่านบอกว่าถ้ามีสติแล้วมันเหมือนกับเรานี้ไปแบกขอนไม้เลย ไปแบกขอนไม้คือคำพูดนี่จะคิด นี่ก็จะพูดมันหนักหน่วงขนาดนั้น ถ้ามันหนักหน่วงขนาดนั้น ถ้าอยู่ในธรรมชาตินี้นิพพาน มันเป็นวิมุตติ มันเป็นสุขแท้ของมัน ถ้าเวลาจะสื่อความหมายกับโลกมันต้องเสวยอารมณ์ มันเสวยอารมณ์คือว่ามันต้องเสวยขั้น ๕ ขั้น ๕ เพราะเป็นสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งมันต้องเสวยออกมา

พอเสวยแล้ว เขาถามว่าหลวงพ่จะไปไหน? อ้าว จะตอบเขาแล้ว หลวงพ่จะไปไหน? แล้วจะไปไหนล่ะ? ก็ต้องเสวย เสวยแล้วถึงจะพูดออกมาเป็นวจีกรรม มโนกรรม วจีกรรม พอเสวยก็เป็นมโนกรรม มโนวิญาณีปี นิพพิทุติ มโนสมุสเสปี นิพพิทุติ มโน นิพพิทุติ แม้แต่มนยังน่าเบื่อหน่าย ผลจากการสัมผัส ผลจากการสัมผัสมนนั้นก็น่าเบื่อหน่าย ผลที่เกิดจากสัมผัสนั้นก็น่าเบื่อหน่าย นิพพิทุติ มันทั้งหมดแล้วไง มันทั้งหมดแล้วมันก็เป็นของมันอยู่อย่างนั้น

ฉะนั้น ถึงไม่พูดไป เวลาถ้าจริงกับจริงเขาจะรู้กัน แต่ถ้าบอกว่านิพพานคืออะไร? มันลุกขึ้นเม้มปากแล้วนั่งลงนะ เอ๊ย มึงไม่เป็น มึงไม่รู้ ถ้ามึงรู้มึงต้องพูดสิ มึงรู้มึงต้องอธิบายสิ คนไม่เป็นถึงกันตาย แต่พออาจารย์เขาถามว่านิพพานคืออะไร? ลูกศิษย์เขาลุกขึ้นยืนนะ แล้วก็เม้มปาก แล้วก็นั่งลง อาจารย์เขาตบมือ เปะๆๆ ถูกต้อง แต่ถ้าเราไม่มีวุฒิภาวะ เราไม่มีองค์ความรู้เอ็งกล้าทำอย่างนั้นไหม? ถ้านิพพานคืออะไรเอ็งต้องลุกขึ้นยืนนะ แล้วอธิบายไป ๕ วัน แล้วต้องเอามาวิเคราะห์กันว่าที่พูด ๕ วันนั้นมีคำไหนถูก คำไหนผิด ถ้าคำไหนถูกให้ ๕ คะแนน คำไหนผิดติดลบ แล้วก็มากำหนดแล้วเอ็งได้เกรดอะไร โอ๊ย ตกอีกต่างหาก

นี่ถ้าเป็นเซน ผลตกผลึกเขาเป็นแบบนั้น เซนนี้เป็นปัญญาวิมุตติ เป็นปัญญาวิมุตติ เขาใช้ปัญญามาก ถ้าใช้ปัญญามาก อาการที่เขาพูดนี่จริงหรือไม่จริง นี่คำถามนะ เขาบอกว่าความคิดไม่ใช่ความจริง เขาเลยใช้อาการแสดงออก แล้วเขาก็ถามว่าอาการแสดงออกนี้มันก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง นี่ผู้ถามนะ อาการที่แสดงออกมันก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง แล้วเขาว่า จะพ้นได้อย่างไรล่ะ? นี่เพราะอะไรล่ะ? เพราะผู้ถามยังมีกิเลสในใจ พอผู้ถามยังมีกิเลสในใจมันก็คิดแบบโลก แบบโลกคือของคุณ มีสุขกับทุกข์ มีดีกับสว่าง มันไม่คิดเป็นหนึ่ง

ถ้าคิดเป็นหนึ่งนะ คิดเป็นหนึ่งคิดไม่ได้ คิดเป็นหนึ่งเพราะอะไร? เพราะเรามีความสงสัย เราคิดอะไรก็แล้วแต่มันมีตรงข้าม โยมคิดสิ ลองคิดสิ ถ้าจิตใจเรามั่นคงเราคิดได้เลย คินนี้เราจะไปนั่งกลางป่าช้า เราจะไม่กลัวผีเลย นี่คิดนะ พอไปจริงๆ เข้า อิมไม่กลัวจริงหรือ? เพราะตอนที่มันคิดได้ พอมันคิดได้มันมั่นคง คินนี้จะไปที่ยวป่าช้านะ เราจะมั่นคงมาก จะไม่กลัวอะไรเลยนะ ตอนที่จิตใจมันดีมันก็คิดได้อย่างนี้ แต่พอใกล้ๆ เวลานะ เอ๊ะ เรากล้าจริงหรือ? เอ๊ะ ผีมันเป็นตัวอย่างไร? มันมีตรงข้าม

แต่ในเมื่อจิตใจเรา เขาเรียกว่าเวลามันเจริญมันคิดดี เวลามันคิดดีมันจะคิดดีไปหมดเลย แต่เวลาคิดแล้วเดี๋ยวความคิดที่มันรวนเรมันจะตามมา พอตามมานี้ตรงข้ามหมด ทีนี้การตรงข้ามหมดหมายถึงว่าสิ่งที่ว่าเขาพูดมันเป็นความจริงไหม? กิริยาเป็นความจริงไหม? นี่เราคิดแบบเรา ทีนี้คิดแบบเรา นี่คิดแบบเรา คิดแบบคนมีกิเลส แต่คิดแบบคนที่ว่าเขาทำเป็นแล้วผลมันเป็นอย่างนั้น ผลมันเป็นอย่างที่เขาคิดได้ อ้าว ความคิดไม่ใช่ความจริง

ถ้าครูบาอาจารย์ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์เรานะมันเป็นความจริงอย่างหยาบ ความจริงอย่างกลาง ความจริงอย่างละเอียด อย่างเช่นสติ มหาสติ สติอัตโนมัตติ สติเรานั้นยังมีวุฒิภาวะแตกต่างกัน เวลาปัญญาณะ ปัญญา มหาปัญญา อย่างปัญญา ปัญญาเรารู้ทันทีเป็นเรื่องหนึ่งนะ มหาปัญญา โอ้อโฮ มันรู้เท่าทันความคิดเลย ความคิดจะเกิดรู้เท่าทันหมดแล้วมหาปัญญา มหาปัญญามันรุนแรง มันเป็นน้ำป่า ตอนนี่กิเลสเกิดไม่ได้เลย

กิเลสเกิดไม่ได้แต่กิเลสมันก็ไม่ตาย กิเลสเกิดไม่ได้กิเลสมันก็อยู่ในใจ แต่มหาปัญญามันจะละเอียดขนาดไหนถึงเข้าไปชำระล้างกิเลส มันยังมีอีก แม้แต่เกิดมหาปัญญามหาปัญญาก็มหาคอมพิวเตอร์ ใจ คอมพิวเตอร์แบบว่าซูเปอร์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เราก็คิดได้ส่วนหนึ่งใช่ไหม? ไอ้ซูเปอร์มันคิดได้ดีกว่า ความคิดอย่างนั้นมันก็เป็นแค่ความคิด ปัญญาก็คือปัญญา แต่ปัญญาอย่างไรที่ชำระล้างกิเลส นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง นี้พูดถึงว่าถ้าเป็นกิริยานะ

ถาม : ๒. อยากทราบว่ามีความคิดอะไรที่เป็นความจริงบ้าง มีความคิดอะไรที่เป็นความจริงไหมครับ

ตอบ : ความจริงคือสัจจะ ความจริงนะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เห็นไหม ถ้าเป็นสัจจะ อริยสัจจะ อริยสัจ ๔ อริยสัจ ๔ อริยสัจ สัจจะ มรรค คำริชอบเป็นความจริงไหม? ฉะนั้น เวลากิเลส กิเลสคือค้นหาความทะยานอยาก กิเลสคือกิเลส นี่กิเลสคือสมุทัย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรคมันก็มี ความคิดอะไรที่เป็นความจริง ความจริงนี้ความคิดของเรา ความคิดของเรานั้นเป็นความคิดอยู่ในศัพท์ ฐัมมา อนัตตา มันอยู่ในอนิจจัง ความคิดเรานี้เกิดดับ จะคิดดีขนาดไหน นักกฎหมายนะ เวลากฎหมายใหม่ ออกมาก็ต้องศึกษาตลอด แล้วคอยทบทวนตลอด เพราะเวลากฎหมาย เวลาว่าความมันต้องรื้อค้นอยู่ตลอดเวลา นี่ถ้ากฎหมายนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราศึกษา ความคิดที่มันเป็นความจริงขึ้นมา ความคิดที่เป็นประโยชน์ ความคิดที่เป็นประโยชน์ ประโยชน์คือความคิดที่เป็นมรรค เป็นมรรคมันเป็นความจริง พวกนี้มันเป็นสมมุติบัญญัติทั้งหมด เวลาถึงที่สุดเวลาชำระล้างแล้วมันปล่อยไป นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

ฉะนั้น ว่า

ถาม : มีความคิดอะไรบ้างที่เป็นความจริง

ตอบ : ความจริงก็เป็นมรรค อริยสัจ สัจจะความจริงนั้นเป็นความจริง แต่ความจริงอย่างนี้มันยังไม่เกิดขึ้นกับเรา เวลาเกิดขึ้นกับเรามันเกิดขึ้นจากสัญญา เกิดขึ้นจากที่เราเรื้อรัง อย่างเช่นวิชาคำนวณเราคำนวณได้หมดเลย แล้วคำนวณเรื่องอะไรล่ะ? เราคำนวณอะไร? เราจะคำนวณเรื่องสิ่งใดให้เป็นประโยชน์

นี่ก็เหมือนกัน เวลาความคิดความจริงมันเกิดขึ้น แต่เราคำนวณกับอะไรล่ะ? ถ้าเราเจอกิเลส เราเจอกิเลสของเรานะ เราเจอต้นหาความทะยานอยาก เราเจอสิ่งที่ฝังใจ เราใช้อริยสัจจะนี้เข้าไปพิจารณา อันนั้นมันก็เป็นมรรค แต่ถ้าเรานี้เราคำนวณได้ แต่เราคำนวณกับอะไร? เราไม่เห็นกิเลสของเราไง เราไม่เห็นกิเลสของเรา เราพิจารณาของเราไม่ได้ มันไม่เป็นประโยชน์กับเรา อันนี้ก็ไม่ใช่ประโยชน์กับเรา นี่ไม่รู้อธิบายยิ่งงงใหญ่เลย ถ้าผู้รู้อธิบายมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ ถ้าผู้รู้อธิบาย ถ้าผู้ไม่รู้อธิบาย

นี่พูดถึงเซนไง เซน เซนในการปฏิบัติ เขาปฏิบัติเข้มแข็งกว่าผู้ที่ว่าลัดสั้นนะ ลัดสั้นนั่นคือว่าอ้างของเขามาใช้เฉยๆ อ้างของเขา เหมือนพวกเรา เหมือนนักเรียนนอก เวลาไปมาประเทศนั้นก็เจริญ ประเทศไทยไม่เจริญเลย ประเทศอื่นเจริญหมดเลย คือไปเก็บเขาบอกว่าความดีของเขาไม่เก็บมา แต่ไปเก็บสิ่งที่ว่าความไม่ดีเก็บมา คนไปเรียนมาๆ ก็เอาสิ่งนี้มาในเมืองไทยแล้วใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้เลย แต่ถ้าสิ่งที่ว่าเราเรียนอะไรมาก็แล้วแต่ แต่รากฐานวัฒนธรรมของเราเป็นอย่างนี้ ถ้ารากฐานวัฒนธรรมเราเป็นแบบนี้ เราต้องพัฒนาจากรากฐานแล้วทำของเราขึ้นมา

ถ้าใครเรียนมาแล้วใช้ประโยชน์นะ เอามาปรับใช้กับสิ่งที่ว่าเป็นรากฐานสังคม เออ ไอ้คนนั้นนะเป็น แต่คนเรียนมาแล้วที่ออกมาเลยนะ มาถึงก็มาดูถูกนะ โอ้โฮ สังคมไทย สังคมแบบล้าหลัง สังคมไม่พัฒนา สังคมไม่พัฒนา เมื่อก่อนเขาอยู่กันสุขสบาย อยู่ด้วย

ความร่มเย็นเป็นสุขเนาะ พอพัฒนาขึ้นมาแล้ว เดียวนี้อยู่แต่ความทุกข์ทั้งนั้นเลย นี่มันพัฒนา พัฒนาให้ใจมันเร้าร้อนใจ แต่ถ้าพัฒนามาแล้ว พัฒนาจากรากฐานของสังคมของเรา มันจะใช้ประโยชน์ได้ นี่พูดถึงว่าเวลาใครไปศึกษามา ไปดูงานมา แล้วจะมาใช้ประโยชน์กับสังคมไทย

ถาม : ๓. มีอีกประโยคหนึ่งอยากให้หลวงพ่อกเทศน์ให้ฟังเรื่อง “หนึ่งคือทั้งหมด ทั้งหมดคือหนึ่ง” มันเป็นความจริงอย่างไร?

ตอบ : หนึ่งคือทั้งหมด ทั้งหมดคือหนึ่ง ไอ้กรณีนี้มันอยู่ในพระไตรปิฎก กรณีหนึ่งพระสารีบุตรถามนักบวชนอกศาสนา เขาโต้แย้งปัญหากันไง นี่โต้แย้งปัญหา กัน เวลาเขาถามปัญหา พระสารีบุตรตอบได้หมดเลย ทีนี้เวลาพระสารีบุตรถามเขาบ้าง “หนึ่งคืออะไร?” เขาตอบไม่ได้

พอตอบไม่ได้ พอตอบอะไรมาพระสารีบุตรจะบอกอยู่ตรงข้ามที่มันมีของคู่ เขาตอบพระสารีบุตรไม่ได้ แล้วพระสารีบุตรถามว่า “หนึ่งเดียวคืออะไร?” สุดท้ายแล้วพระสารีบุตร ถ้าเขาอยากรู้ไหม? เขาอยากรู้เพราะเขาตอบไม่ได้ เขาอยากรู้พระสารีบุตรก็สอนกรรมฐาน สอนพุทโธ สอนกรรมฐานให้เขาปฏิบัติ พอปฏิบัติไปแล้ว เขารู้จริงขึ้นมาแล้วเขาไม่ถามเลย หนึ่งคืออะไร?

ฉะนั้น ถ้าหนึ่งคืออะไร เราจะบอกว่าที่มาที่ไปของนิกาย ของความเชื่อในพุทธศาสนา มาจากพระไตรปิฎกทั้งหมด เพียงแต่ว่ามาจากพระไตรปิฎกแล้ว เวลาแตกแขนงออกไปเขาจะเอาสิ่งใดเป็นประเด็น เป็นหลักใจ ฉะนั้น เวลามาหาหนทางพูดถึงพระเจ้าพิมพิสาร พูดถึงชาติศัตรูมันก็อันเดียวกันทั้งนั้นแหละ เขารู้หมดเลย แต่ แต่ก็ตีความไปในมุมมองของเขา

ในมุมมองของมหายาน มุมมองของมหายานจะรู้สัตว์ ขนสัตว์ ก็ว่าเขาอ้างตัวว่าเขาเป็นญาณใหญ่ จะรู้สัตว์ขนสัตว์ พอรู้สัตว์ขนสัตว์เขาจะพยายามสร้างบุญบารมี สร้างบุญบารมีแบบพระโพธิสัตว์ ฉะนั้น เวลาตีความเขาจะตีความแบบว่าเป็นการเสียสละทานไปทั้งหมด ทีนี้การเสียสละทานไปทั้งหมด ทีนี้เสียสละทานทั้งหมดมันก็เป็นความเห็นของเขา

ฉะนั้น มันมาจากพระไตรปิฎก เขาตีความมาจากพระไตรปิฎก อย่างเช่น พระกัสสปะ เห็นใหม่ เวลาฝ่ายมหายานเขาถือว่าอัครสาวกเบื้องซ้ายเป็นพระกัสสปะ เถรวาทเราถือว่าอัครสาวกเบื้องซ้ายเป็นพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้แต่งตั้งเอง แต่ในมหายานเขาบอกว่าอัครสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวาคือพระกัสสปะ พระอานนท์ เขาว่าอย่างนั้น

เพราะในพระไตรปิฎกมันมี มีที่ว่าเวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์ว่าการใด พระนั่งอยู่เลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ชูดอกไม้ขึ้นมาทำหนึ่ง แล้วบอกว่านี่พระรู้ใหม่ พระสารีบุตรก็นั่งอยู่นั้น พระกัสสปะก็นั่งอยู่นั้น ในพระไตรปิฎกไง แล้วพระกัสสปะยิ้มขึ้นมา ยิ้มขึ้นมาแสดงว่าพระกัสสปะเข้าใจ พอพระกัสสปะเข้าใจ นี่เทศน์ลัดสั้น เขาถือ มหายานเขาถือตรงนี้ถือว่าลัดสั้น คือว่าชูดอกไม้ขึ้นมาทำหนึ่ง พระกัสสปะเข้าใจ แล้วพระกัสสปะเป็นเอตทัคคะในทางธุดงค์

ทีนี้เขาถือว่าพระกัสสปะกับพระอานนท์เป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย เบื้องขวา แต่เวลาเถรวาทถือพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา นี่เวลามันแตกแขนงมา แตกแขนงมา นี่ความเชื่อ นี่ความเชื่อ ความเชื่อเข้าไปในสังคมใด อย่างเช่นพุทธเข้ามาในสุวรรณภูมิ สุวรรณภูมิแต่เดิมถือผี ถือผี ไสยศาสตร์กับพุทธว่าเป็นพุทธทางสุวรรณภูมินี้ นี่เวลาพุทธเข้าไปในเมืองจีนนะมันแตกแขนงออกไปเป็นนิกายๆ ไป พอนิกายมันอยู่ที่พื้นฐาน

นี้จะย้อนกลับมา ย้อนกลับมาที่ว่า “หนึ่งคือทั้งหมด ทั้งหมดคือหนึ่ง” หนึ่งคือทั้งหมดมุมมองของใครล่ะ? หนึ่งคือทั้งหมด แบบว่ามหายานเขาคิดอย่างนั้น หนึ่งคือทั้งหมดเขาก็บอกว่าหนึ่ง ถ้าหนึ่งสิ้นสุดแห่งทุกซ์ใหม่? แต่ถ้าหนึ่งอย่างที่ว่า หนึ่งยังมีภวสวะ หนึ่งยังมีภวล่ะ? แต่ถ้าพูดถึงสิ้นสุดแห่งทุกซ์ไปแล้ว เวลาเขาอธิบายเป็นนิพพาน นิพพานมาจากไหน? เขาว่าหนึ่งเป็นทั้งหมด ทั้งหมดเป็นหนึ่ง อันนี้ถ้าพูดถึงถ้าเราบอกว่า หนึ่งคือทั้งหมด แล้วให้เด็กๆ สองคนมันคุยกันว่าหนึ่งคือทั้งหมด ทั้งหมดคือหนึ่ง แล้วเด็กสองคนมันจะตีความว่าอย่างไร? แล้วถ้าผู้ใหญ่พูดจะตีความว่าอย่างไร?

เราจะบอกว่าดูภาวะของเด็กมันก็มีความเห็นไปอย่างหนึ่ง หนึ่งคือทั้งหมด เด็กมันก็อ้างอิงตามภูมิของมันว่าหนึ่งมันคืออะไร แต่มันก็อ้างอิงตามเขาวนับัญญัติของเด็ก แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ล่ะ? ถ้าหนึ่งเป็นทั้งหมดนะ ถ้าเราบอกว่าหนึ่งเป็นทั้งหมด ทั้งหมดเป็น

หนึ่ง แล้วถ้าสมาธิเป็นหนึ่งไหม? สมาธิก็เป็นหนึ่ง ถ้าสมาธิเป็นหนึ่งขึ้นมา สมาธิ เห็น
ใหม่ เอกัคคตารมณ์จิตตั้งมั่น จิตเป็นหนึ่ง จิตเป็นหนึ่งเป็นนิพพานไหม? มันก็ไม่ใช่
นิพพานอีกแหละ

ทีนี้คำว่าเป็นหนึ่ง เขาเขียนมาว่าหนึ่งเป็นทั้งหมด เวลาพระสารีบุตรท่านเป็นพระ
อรหันต์ ท่านเป็นพระอรหันต์ปั๊บ แล้วท่านไปโต้วาทีกับเป็นภิกษุณี เราจำชื่อไม่ได้
ภิกษุณีนี้มีปัญญามาก ไปที่ไหนจะจะได้ว่าที่ ได้ปัญญาทุกคนจะแพ้มงคลเลย แล้วภิกษุณี
นี่ก็อยู่ ตอนนั้นเขาเป็นนักบวชนอกศาสนา เขาสร้างบุญมามาก เขาไปไหนเขาจะปักป้าย
เลย เพราะสมัยพุทธกาลเขาจะถือนักปราชญ์ เขาจะคุยธรรมะกัน คุยปัญหากัน ถ้าใคร
ชนะ นางภิกษุณีไปไหนชนะหมดเลย

ทีนี้ไปถึงพระสารีบุตร ไปถึงพระสารีบุตร เขาปักหลักไว้ว่าใครอยากถามปัญหา
ให้ล้มป้ายนี้ พระสารีบุตรไปถึงเอาตีนเขี่ยทิ้งเลย เอาตีนเขี่ยทิ้งเลย พอเขี่ยทิ้งเสร็จ เขาไป
ไหนเขาปักป้ายไว้ ไม่มีใครกล้าแตะเลย เพราะเวลาถ้าใครเขี่ยป้ายเขา หรือล้มป้ายเขา
แสดงว่าคนนั้นต้องมีภูมิ อายนะ ถ้าใครล้มป้ายเขาคนๆ นั้นไม่รู้จะเอาหน้าไว้ไหนเลย
คือต้องอายมากเพราะว่าเขาจะมีปฏิภาณ เข่าเก่งมาก ฉะนั้น พอเขาไปปักป้ายที่ไหนก็ไม่มี
ใครสู้ หนีหมดนะ

วันนั้นเขาไปปักป้ายไว้ นี้อยู่ในธรรมบท อยู่ในพระไตรปิฎก พอเขาปักป้ายไว้
แล้วเขาก็ไปบิณฑบาตของเขา เขาเป็นนักบวชนอกศาสนา ฉะนั้น พอพระสารีบุตรมา
พระสารีบุตรเอาตีนเขี่ยทิ้งเลย พอเอาตีนเขี่ยทิ้งเสร็จแล้วเขากลับจากบิณฑบาตมา โอ้โฮ
ใครกล้ามาล้ม ใครกล้ามาล้ม เด็กๆ มันบอกว่า นู่นๆ พระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นคน
ล้ม ตามไปถึงพระสารีบุตรว่า

“ท่านล้มป้ายของดิฉันจริงหรือ?”

พระสารีบุตรบอกว่า “ใช่”

“โอ๊ย ท่านจะถามปัญหาท่านหรือ?”

“น้องหญิง มีอะไรพูดมาเลย”

โอย เขาก็ถามปัญหาพระสารีบุตรใหญ่เลย พระสารีบุตรแก้เขาได้ทุกคำ พุคอะไร
มาพระสารีบุตรพูดได้หมด พอพระสารีบุตรถามกลับ

“หนึ่งไม่มีสองคืออะไร?”

คำแรกคำเดียวไปไม่เป็น ไปไม่ได้เลย เขาก็ตอบมา พอตอบมา ปัญหาอะไรก็
แล้วแต่พระสารีบุตรจะพูดตรงข้ามให้เห็นใจ เพราะมันมีคู่ มันมีคู่หมด จนเขาไปไม่เป็น
เหมือนกัน ทีนี้พระสารีบุตรรู้ใจ รู้ว่าเขามีอำนาจวาสนา นี้เหมือนกับพระพุทธเจ้า
พระพุทธเจ้านี้จะรื้อสัตว์ ขนสัตว์ จะสอนคน จะพูดถึงเหตุผลจนเขาอยากรู้ อย่างเช่น
พระพุทธเจ้าสอนพระอะไรที่เกาะกะโหลก เอากะโหลกมาเกาะ เขาเก่งมาก เกาะนี้รู้เลย
ว่าเกิดที่ไหน แล้วมีหัวกะโหลกพระอรหันต์ด้วย เกาะเท่าไรก็ไม่รู้

“เธออยากรู้ไหม? อยากไหม? ถ้าอยากรู้ให้พุทโธ”

ก็มาฝึกหัดกรรมฐานเป็นพระอรหันต์ พอเป็นพระอรหันต์แล้วไม่ถาม นี่นาง
ภิกษุณีนี้ก็เหมือนกัน

“เธออยากรู้ไหม? อยากรู้พุทโธสิ”

แล้วพุทโธ นี่องค์ความรู้ของครูบาอาจารย์เรา องค์ความรู้ครูบาอาจารย์ เหมือน
หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เธอทำสิ ทำเสร็จแล้วเมื่อไหร่ฉันจะบอก คือมีความรู้จริงจะคอย
บอก คอยชี้ แล้วถ้าเราไม่มีความรู้จริง เขาปฏิบัติมาเราจะเอาอะไรบอกเขา

นี่พระสารีบุตรว่า “เธออยากรู้ไหม? อยากรู้ปฏิบัติมา ที่ว่าหนึ่งไม่มีสอง”

พอหนึ่งไม่มีสอง สมามันก็เป็นหนึ่งเหมือนกัน พอหนึ่งไม่มีสองปั๊บ แล้วปัญญา
ออกอย่างไร? นี่ชาตุรู้ ผู้รู้ ตัวจะทำลายภวาสวะ ทำลายตัวรู้ทำอย่างไร? นี่เข้าไปๆ พอเขา
ทำเสร็จปั๊บจบ พอเขาทำจบแล้วไม่ถามพระสารีบุตรเลย พอไม่ถามพระสารีบุตรก็มาเอหิ
ภิกขุมาบวชกับพระพุทธเจ้า เป็นนางภิกษุณี เราจำชื่อไม่ได้นะ มีฤทธิ์มาก มีฤทธิ์มากองค์
นี้

นี่จากหนึ่งไม่มีสอง นี่หนึ่งไม่มีสองเราจะบอกว่าใครเป็นคนอธิบาย ถ้าผู้รู้อธิบาย
มันจะเป็นความจริงทั้งหมด ถ้าผู้ไม่รู้อธิบาย ถ้าผู้ไม่รู้อธิบายก็อธิบายเรื่องสมมติ สมมติ

เป็นหนึ่งในพลังจิตๆ พลังจิตคืออะไร? พลังจิตก็เหมือนถ่านหิน ถ่านหินใช้แล้วก็หมด อ้าว พลังงานทุกอย่างใช้แล้วก็หมด พลังจิตใช้แล้วก็หมด พลังจิตคืออะไร? พลังจิตมาจากไหน? อะไรเป็นพื้นฐานต่อไป?

นี่สัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิแล้วออกใช้ปัญญา เพราะสัมมาสมาธิ ฤทธิซึ่งไปรเขา มีอยู่แล้ว เขาทำได้อยู่แล้ว ยิ่งฉานสมาบัตินะ สมาบัติ ๘ สมาบัติ ๖ เขาทำได้หมด แล้วพวกนี้จะมีฤทธิ์มาก จะรู้อะไรของเขาแปลกๆ นั้นฉานโลกีย์ไม่เป็นเรื่องน่าตื่นเต้นเลย ผู้ที่ปฏิบัติจะไม่ตื่นเต้นเรื่องอย่างนี้เลย ถ้าตื่นเต้นเรื่องอย่างนี้มันจะชำระล้างกิเลสได้อย่างไร? มันจะเข้ามาทำลายความสงสัยในใจได้อย่างไร? ถ้ามันทำลายความสงสัยในใจหมดแล้ว ใจเรื่องอย่างนี้มันเรื่องออกไปจากใจทั้งนั้น ถ้าเรื่องออกไปจากใจมันจะไปตื่นเต้นอะไร ถ้าทำตามความเป็นจริงได้มันก็จบไป

ฉะนั้น หนึ่งในทั้งหมด ทั้งหมดคือหนึ่ง อันนี้เราพยายามพูดอยู่เราไม่ต้องการให้ใครจับ แล้วไปวัดค่าในแง่ของโลกกับแง่ของธรรม หนึ่งในไม่มีสองในแง่ของโลก เพราะโดยสมมุติ โดยความจินตนาการก็ไปตีความ เดี่ยวจะตีความระหว่างเมื่อวานที่พูดถึงว่าเขาเอาความเห็น เอาความรู้การศึกษาภาคีกรอบพุทธศาสนา

นี่ก็เหมือนกัน จะไปเอาความเห็นของโลกมาตีกรอบพระพุทธรศาสนา แล้วเวลาอธิบายไปแล้ว ใจที่อุคภาวะแค่นั้น คำว่ามันจะเป็นการดึงฟ้าต่ำ มันจะเป็นการทำให้พุทธศาสนา เรื่องธรรมะเป็นเรื่องโลก เรื่องโลกคือเรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องที่เราใช้จินตนาการตีความ เราไม่ต้องการให้ศาสนานี้มัวหมองไปกับเรื่องโลกๆ ฉะนั้น ถ้าเรื่องธรรมมันสูงกว่านี้เยอะ ถ้ามันสูงกว่านี้เยอะ ถ้าสูง สูงมันคืออะไร? สูงคือมันเป็นสันทิฏฐิโก คือมันเป็นปัจเจก ตั้ง เป็นอกาลิโก เป็นความจริงที่จะพิสูจน์ได้ ถ้าทุกคนพิสูจน์ได้แล้ว เรื่องนี้มันรู้จริงใจ

ฉะนั้น เวลาคำถามนี้ถามมาจากการดูทีวี ดูทีวีเขาก็หลอกทีหนึ่งแล้ว เพราะรายการทีวี การสร้างรายการ ผู้อยู่เบื้องหลังรายการ ทำรายการทีวีเขาต้องเขียนพล็อตเรื่องแล้ว ใจนี้มันมาจากรายการทีวี รายการจากโลก แล้วเราไปตอบทีวี (หัวเราะ) ไม่รู้ว่าใครบ้า คนถามบ้าหรือคนตอบบ้า สุดท้ายแล้วมันก็บ้าเหมือนกันนะ เอวัง